

Agricultura Europeană: Între Progresul Științific și Teama de Monopolurile Corporative ale Semințelor

Автор(и): Нора Иванова, Редактор Растителна Защита /P3/

Дата: 23.06.2026 Брой: 6/2026

Uniunea Europeană se află în pragul celei mai semnificative reforme agricole din ultimele decenii. Printr-un vot istoric din 17 iunie 2026, Parlamentul European a aprobat definitiv un regulament care stabilește noi norme pentru plantele create prin așa-numitele noi tehnici genomice (NGT). Noul regulament, convenit între Parlamentul European și Consiliul UE încă din decembrie 2025, marchează o schimbare substanțială în modul în care Europa va reglementa aceste tehnologii. Scopul este de a facilita dezvoltarea și introducerea pe piață a unor noi soiuri care necesită o utilizare mai redusă a pesticidelor, fiind în același timp mai rezistente la schimbările climatice și dăunători.

Noua Clasificare: Accent pe Rezultat, nu pe Metodă

Până acum, accentul în legislația europeană era pus pe metoda prin care era creată o plantă. Noile norme marchează o schimbare conceptuală – ele direcționează atenția către rezultatul final, adică ce caracteristici genetice posedă planta, indiferent de tehnologia utilizată pentru a o crea. Plantele obținute prin noi tehnici genomice sunt împărțite în două categorii:

Prima categorie – **NGT-1** – include plante ale căror modificări genetice ar putea fi realizate și prin ameliorare tradițională. După verificare, ele vor fi tratate în esență ca plante convenționale, scutite de proceduri administrative greoaie. **O excepție** se aplică numai soiurilor create pentru rezistență la erbicide sau pentru producerea de substanțe insecticide, care intră automat sub regimul mai strict.

A doua categorie – **NGT-2** – cuprinde plante cu modificări genetice mai complexe. Acestea vor rămâne supuse normelor europene stricte pentru organismele modificate genetic (OMG), inclusiv evaluarea obligatorie a riscurilor, autorizarea de piață, trasabilitatea completă și etichetarea. Statele membre își vor păstra dreptul de a restricționa sau interzice cultivarea plantelor NGT-2 pe teritoriul lor, chiar și atunci când acestea sunt aprobate la nivel european.

Diferențe între OMG-urile Standard și NGT-1

Metoda de Modificare: OMG-urile standard implică inserarea de ADN dintr-o specie biologică complet diferită (transgeneză). Plantele din categoria NGT-1 utilizează numai material genetic din aceeași specie sau dintr-o specie strâns înrudită (cisgeneză și mutageneză).

Echivalența: Plantele NGT-1 sunt considerate echivalente cu cele convenționale, deoarece modificările ar putea apărea în mod natural sau prin ameliorare tradițională.

Regimul de Reglementare: OMG-urile tradiționale sunt supuse unor proceduri de aprobare costisitoare și îndelungate și sunt obligate să aibă etichetare. Plantele NGT-1 sunt exceptate de la aceste cerințe și au nevoie doar de o procedură rapidă de verificare.

Trasabilitatea: Produsele din OMG-uri standard sunt urmărite strict pe întregul lanț. Pentru NGT-1, este necesară doar o înregistrare într-un registru public online pentru a asigura transparența pentru fermieri.

Metode Științifice din Spatele NGT-urilor

Spre deosebire de vechea generație de OMG-uri, noile tehnici acționează ca o „foarfecă moleculară” și fac ajustări fine în propriul ADN al plantei.

- *CRISPR-Cas9 (Editarea Genelor)*: Aceasta este cea mai utilizată metodă. Un sistem format din două componente – o moleculă de ARN (care găsește locația exactă în genom) și enzima Cas9 (care taie catena de ADN). Planta însăși repară tăietura, dezactivând astfel o genă nedorită (de exemplu, pentru susceptibilitatea la boli) sau îmbunătățind una existentă.
- *Cisgeneza*: Transferul de gene între plante care se pot încrucișa în mod natural (de exemplu, de la un măr sălbatic la un măr cultivat). Aceasta accelerează ameliorarea tradițională, care altfel durează zeci de ani.
- *Mutageneza Țintită*: Inducerea de mutații în puncte specifice ale ADN-ului fără a introduce material genetic nou. Metoda imită procesul natural al evoluției, dar într-un mod controlat și imediat.
- *Modificarea Epigenetică*: Schimbarea modului în care genele sunt activate sau dezactivate fără a modifica secvența ADN-ului în sine. Astfel, planta se adaptează la stres (de exemplu, secetă) fără modificări permanente ale codului.

Impactul asupra Agriculturii Ecologice

Principala schimbare care a generat o acoperire media semnificativă este eliminarea etichetării obligatorii a produselor din categoria NGT-1 pentru consumatorul final. Cu toate acestea, pentru a permite fermierilor să decidă ce să cultive, semințele și materialul săditor vor fi desemnate explicit ca NGT-1, iar Comisia Europeană va înființa o bază de date publică europeană.

Legislația confirmă că utilizarea noilor tehnici genomice nu va fi permisă în agricultura ecologică.

Cu toate acestea, noul regulament introduce un compromis cheie menit să protejeze fermierii: prevede că prezența accidentală și tehnic inevitabilă a plantelor din categoria NGT-1 nu va duce automat la pierderea statutului ecologic. În timpul negocierilor (în special în februarie 2024 și etapele ulterioare), Parlamentul European a votat amendamente care stipulează că prezența accidentală și tehnic inevitabilă (*adventitious and technically unavoidable*) a materialului NGT-1 (sub un anumit prag) nu va duce automat la revocarea certificatului ecologic. Scopul acestui

amendament este tocmai de a atenua impactul asupra agriculturii ecologice, deoarece plantele NGT-1 sunt echivalate cu cele convenționale, iar trasabilitatea lor este foarte dificilă.

Comisia Europeană s-a angajat să analizeze cu atenție modul în care noile norme afectează producătorii ecologici și încrederea consumatorilor în alimentele ecologice.

Legea prevede că nu există o pierdere automată a statutului în cazul prezenței accidentale a materialului NGT-1 în producție, dar sectorul ecologic (IFOAM, BÖLW etc.) se teme că, în practică, vor exista pierderi financiare din cauza lipsei de compensații și a realităților pieței:

Sarcina Probe: Fermierul ecologic trebuie să dovedească faptul că contaminarea a fost „accidentală și tehnic inevitabilă”, ceea ce este un proces complex și costisitor.

Toleranță Zero pe Piață: Chiar dacă legea spune „îți poți păstra certificatul”, multe lanțuri de retail, standarde ecologice private (precum Bioland, Demeter) și consumatorii înșiși au toleranță zero pentru orice urmă de OMG/NGT. Dacă un lot este contaminat, cel mai probabil va fi respins de pe piața alimentelor ecologice, ceea ce duce la pierderi financiare uriașe pentru fermier.

Lipsa de Compensații: Faptul este că regulamentul nu prevede un fond de compensare la nivel european (liber de principiul „poluatorul plătește”). Riscul și costurile (pentru testare, pentru stabilirea zonelor tampon) cad într-adevăr pe umerii fermierilor ecologici.

În Bulgaria, asociațiile agricole sunt împărțite. Producătorii convenționali de cereale văd o oportunitate pentru o competitivitate mai mare față de importurile din țări terțe, în timp ce sectorul producției ecologice insistă asupra unor zone tampon stricte pentru a evita contaminarea încrucișată.

Vocea Susținătorilor: Salvare pentru Climă și Inovație în Acțiune

De cealaltă parte a baricadei, susținătorii reformei – inclusiv institute de cercetare de top și uniuni de fermieri la scară largă, precum Copa-Cogeca – salută decizia ca pe un pas vital pentru supraviețuirea sectorului agricol european. Într-o eră a schimbărilor climatice dramatice, ameliorarea tradițională a plantelor, care durează între 10 și 15 ani, este prea lentă. Noile tehnici genomice permit obținerea aceluiași rezultat în câteva luni.

Principalele argumente în favoarea noilor norme sunt legate de rezistența culturilor. Folosind CRISPR/Cas, oamenii de știință creează deja soiuri de grâu și porumb care rezistă la secete prelungite și căldură extremă, ceea ce este critic pentru Europa de Sud și Bulgaria. Pentru cartofi și sfeclă de zahăr, cultivate în mod tradițional în Europa de Vest, scopul este de a crea rezistență naturală la mană și dăunători, ceea ce va reduce drastic utilizarea pesticidelor. Pentru roșii și viță de vie, modificările vizează prelungirea duratei de valabilitate după recoltare și îmbunătățirea rezistenței la boli fungice. Consolidarea imunității naturale a plantelor împotriva virusurilor și bolilor fungice dăunătoare din punct de vedere economic va schimba, de asemenea, practicile actuale de protecție chimică a plantelor.

Produse similare sunt deja cultivate sau se află într-un stadiu avansat de dezvoltare în afara Uniunii Europene. Acestea includ culturi revoluționare precum grâul cu conținut redus de gluten, cartofii cu rezistență mai mare la boli și porumbul care tolerează mult mai bine seceta. Este important de menționat că noile norme se vor aplica în mod egal plantelor produse în UE și produselor importate.

Nu în ultimul rând, se pune problema competitivității geopolitice – țări precum SUA, Regatul Unit și Japonia au liberalizat deja aceste tehnologii, iar dacă Europa ar fi menținut vechiul veto, risca să devină complet dependentă de importurile străine de semințe și alimente.

Lideri Globali în NGT-uri

În timp ce Uniunea Europeană abia acum legalizează aceste tehnici, SUA și China se află deja într-o fază avansată de comercializare și concurează pentru liderism global.

SUA aplică o politică orientată spre produsul final, nu spre proces. Departamentul pentru Agricultură al SUA (USDA) nu reglementează plantele NGT ca OMG-uri dacă modificările pot fi realizate prin ameliorare tradițională. Zeci de produse NGT sunt vândute pe piață, cum ar fi uleiul de soia cu o durată de valabilitate prelungită și porumbul rezistent la secetă. În America de Nord, accentul comercial este pus pe consumatorul final (produs mai gustos, cu durată mai lungă de viață) și pe facilitarea activității fermierilor în condiții climatice extreme.

China consideră NGT-urile un element cheie pentru securitatea sa alimentară națională. Țara investește miliarde în institute științifice de stat, mai degrabă decât să se bazeze exclusiv pe corporații private. În prezent, China este un lider în numărul de brevete pentru tehnologiile CRISPR

în agricultură. În ultimii ani, Beijingul a aprobat pentru cultivarea în masă grâu modificat genetic (rezistent la boli) și soia cu conținut crescut de acid oleic. Accentul aici este în întregime pe scară și randamente – scopul este de a hrăni populația și de a reduce dependența de importurile de cereale din America.

Amenințările Ascunse: Brevetele și Presiunea Corporativă

Cea mai ascutită critică la adresa noii legi, însă, nu este doar de mediu, ci mai degrabă economică și legată de proprietatea intelectuală. Spre deosebire de soiurile convenționale, plantele dezvoltate prin NGT sunt supuse brevetării. În timpul dezbaterilor finale din Parlamentul European, propunerile de interzicere a brevetelor pe semințe modificate genetic nu au întrunit majoritatea necesară.

„Posibilitatea de a breveta trăsături genetice specifice amenință să monopolizeze piața semințelor în mâinile câtorva giganți agrochimici globali. Companiile de ameliorare mici și mijlocii din Europa nu vor putea plăti licențe scumpe și vor fi scoase de pe piață, iar fermierii vor deveni ostatici ai planurilor corporative de abonament pentru semințe”, avertizează asociația ARCHE NOAH și alte organizații neguvernamentale.

Criticii subliniază, de asemenea, că eliminarea etichetelor pentru consumatorul final încalcă dreptul fundamental al cetățenilor europeni de a ști ce cumpără și pune capăt transparenței lanțului alimentar în numele unor profituri corporative mai rapide.

Când intră în vigoare noile norme?

Regulamentul va intra în vigoare la 20 de zile după publicarea sa în Jurnalul Oficial al UE. Implementarea sa efectivă, însă, va începe doi ani mai târziu (în 2028), pentru a acorda statelor membre și industriei suficient timp pentru a se adapta la noul cadru juridic.

Dacă Europa va reuși să găsească calea de mijloc între saltul tehnologic și protecția agriculturii tradiționale și ecologice, sau dacă această reformă va duce la o divizare profundă a pieței, rămâne de văzut în următorii ani.

Documente oficiale ale Parlamentului European și Consiliului UE privind NGT-urile (decembrie 2025 - iunie 2026)

Analize din publicațiile agricole Agriland, Bauernzeitung și portalul de informații Raiffeisen.com

Poziții oficiale ale organizațiilor neguvernamentale și ale sectorului ecologic (IFOAM Organics Europe)

Rapoarte științifice și opinii ale Academiei de Științe din Austria (ÖAW)